

the conception "the basis of healthsaving competence", and characterized its structure.

Key words: competence, competency, competence approach, healthsaving competence, preschooler.

УДК 37.091.33-028.17:39(045)

Тоюнда Я.О.
студентка I курсу, спеціальність «Середня освіта
(Англійська мова та зарубіжна література)»,
Мукачівський державний університет
Теличко Н.В.
доктор педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ

У статті проаналізовано психолого-лінгвістичні особливості навчання аудіювання учнів середнього етапу навчання. Виявлено особливості застосування автентичних матеріалів на середньому етапі навчання аудіюванням.

Ключові слова: автентичні матеріали, культурологічне середовище, аудіоматеріали, прагматична автентичність, особистісна автентичність.

Однією з найактуальніших проблем у викладанні іноземної мови сьогодні є необхідність більш глибокого вивчення світу носіїв мови. Без розуміння соціально-економічних систем, знання соціальної та політичної культур, вивчення історичних і культурних традицій, які формували образ мислення тих людей, із якими доведеться спілкуватися та взаємодіяти, неможливо вивчати й мову як засіб спілкування.

Для ефективного засвоєння системи уявлень про національні звичаї, традиції, реалії країни мови, що вивчається, необхідні адекватні засоби її засвоєння. Такими засобами можуть бути перш за все автентичні матеріали: літературні й музичні твори, предмети реальної дійсності та їх ілюстровані зображення, відео- та аудіоматеріали, які максимально наближають до створення природного культурологічного середовища.

Доцільністю використання автентичних матеріалів при навчанні іноземної мови займалися вітчизняні вчені: С.В. Гапонова, Н.В. Єлухіна, К.С.

Кричевська, С.Ю. Ніколаєва, Є.І. Пассов та зарубіжні учені – Дж. Браун (Brown), Л. Джонс (Jones), М. Морроу, М. Поспежинська.

Автентичні матеріали – це матеріали, взяті з оригінальних джерел, які характеризуються природністю лексичного наповнення та граматичних форм, ситуативної адекватністю використовуваних мовних засобів, ілюструють випадки автентичного слововживання і які, хоча і не призначені спеціально для навчальних цілей, але можуть бути використані під час навчання іноземної мови [3, с. 5].

Значне місце серед автентичних матеріалів займають аудіо- та відеозаписи. Ці записані матеріали повинні бути дуже високої якості. Учні мають досить складностей, розуміючи іншомовне говоріння обличчям до обличчя, тому записані матеріали низької якості не дадуть практично жодної користі для учнів, навіть якщо вони будуть цікавими за змістом. Особливо важливо, скільки часу займає записаний матеріал. Учні, найбільш вірогідно, будуть сприймати іншомовне говоріння в уривках по 1-2 хвилини. Відеофільми можуть додати новий вимір до досвіду учнів у нових місцях, у вмінні розуміти звуки, артикуляцію, приклади невербальної комунікації носіїв мови, при цьому за необхідності уривки можна повторювати скільки завгодно разів для перегляду й аналізу. Популярні пісні також можна використовувати при роботі над певним проектом, якщо вони відповідають його темі. При можливості роботи з текстом пісні, яка належить до теми, що визначається, учні часто запам'ятовують текст самостійно [2, с. 3].

На сьогодні існує кілька підходів до визначення сутності автентичних матеріалів. Американський вчений Х. Відоусон (Widdowson) розглядає автентичність як характеристику навчального процесу, а не як рису, притаманну мовному творові. Він розмежовує поняття "справжності" тексту та "автентичності". "Справжніми" вважаються тексти, що використовуються не для навчальних цілей. Автентичність учений розглядає як здатність до навчальної взаємодії. На думку Х. Відоусона, мало принести вирізку з іноземного журналу чи газети, потрібно ще й опрацювати цей матеріал.

Інший американський учений – Л. Ліер – розробив систему умов, необхідних для автентичного навчального процесу. Він виокремлює три види: 1) автентичність матеріалів; 2) прагматичну автентичність; 3) особистісну автентичність. Автентичність матеріалів не виключає використання текстів, створених методистами спеціально, з орієнтацією на тих, хто вивчає іноземні мови, але зі збереженням усіх властивостей автентичного тексту, тобто інформативності, емоційної насиченості й автентичності використання навчальних матеріалів на уроці.

Прагматична автентичність складається з таких аспектів: 1) автентичності контексту, в якому використовується мова, тобто адекватність тих чи інших мовних засобів у певних ситуаціях; 2) автентичність мети, тобто очікуваного результату мовної взаємодії; 3) автентичність взаємодії.

Автентичність взаємодії (інтерактивна автентичність) не завжди сумісна з автентичністю мети. Часто при спілкуванні з учнем учитель реагує не на зміст висловлювання, а на кількість помилок, які зробив учень, і основну увагу приділяє виправленню цих помилок, а не спілкуванню з учнем, порушуючи при цьому автентичність взаємодії.

Особистісна автентичність пов'язана з індивідуальними особливостями школярів. Учень, який характеризується особистісною автентичністю, чітко уявляє, що він робить і навіщо, осмислює відповідальність за свої дії, здатен зробити вибір, змінити свою поведінку, в т. ч. й мовну, залежно від ситуації [5, с. 39].

Автентичність соціальної ситуації на уроці полягає в тому, що клас як такий є соціальним контекстом, у рамках якого створюються умови задоволення потреб учасників ситуації, тобто учнів, в інформації про мову. Основною функцією цього соціального контексту є навчання. М. Брін вважає, що найбільш автентичним у цьому контексті буде спілкування з метою засвоєння змісту навчання, обговорення мовних потреб, що виникають, та способів їх розв'язання. Розігрування придуманих ситуацій в уявних обставинах та виконання чужих ролей неприродне і не є типовим для конкретного учня та є штучним у класах, а отже – є неавтентичним. Вважається, що в кабінеті іноземної мови єдиною автентичною роллю для школяра є роль школяра, й саме завдяки цій ролі школяр засвоює іноземну мову.

До автентичних матеріалів також відносять літературні, фольклорні, образотворчі, музичні твори, предмети реальної дійсності, такі як одяг, меблі, посуд, а також їх ілюстративні зображення. Вважається, що до поняття "прагматичні матеріали" варто віднести й аудіо- та аудіовізуальні матеріали, зокрема, інформаційні радіо- й телепрограми, новини, прогноз погоди, інформаційні оголошення по радіо в аеропортах і на залізничних вокзалах. Використання подібних матеріалів є важливим, тому що вони є зразком сучасної іноземної мови та створюють ілюзію участі у повсякденному житті країни, що є додатковим стимулом для підвищення мотивації учнів. Дослідники дають таку класифікацію прагматичним матеріалам залежно від їх уживання в тій чи іншій сфері: 1. Навчально-професійна сфера спілкування; 2. Соціально-культурне середовище спілкування; 3. Побутова сфера спілкування; 4. Торгово-комерційна сфера спілкування; 5. Сімейно-побутова сфера спілкування; 6. Спортивно-оздоровча сфера спілкування [3, с. 34].

Функціональні тексти повсякденного вжитку інструктують рекламу або містять у собі попереджувальну інформацію. Інформативні тексти, які виконують інформативну функцію, постійно змінюються: покажчики, дорожні знаки, вивіски, схеми, діаграми, малюнки, театральні програмки, статті, інтерв'ю, опитування думок, листи читачів і друковані видання, актуальна сенсаційна інформація, оголошення, коментарі, репортаж та ін. [1, с. 24].

Критерії змістовної автентичності:

- культурний аспект: тексти повинні містити велику кількість країнознавчої інформації, елементи якої сприяють значному підвищенню інтересу й мотивації до вивчення іноземної мови;

- інформативний аспект: наявність у будь-якому навчальному матеріалі (текст, відео- та аудіозапис) будь-якої нової інформації, яка може зацікавити учнів. Матеріали повинні підбиратися відповідно до вікових особливостей та інтересів учнів, інформація повинна оцінюватися з погляду її значущості та доступності. Але не слід забувати, що на уроці іноземної мови інформація – не самоціль, а засіб підвищити мотивацію учнів, викликати зацікавленість у розумінні змісту даного матеріалу;

- ситуативний аспект передбачає природність ситуації, що пропонується як навчальний матеріал, наявність певного емоційного заряду. Ситуативна автентичність допомагає викликати інтерес і відповідну емоційну реакцію учнів, що, у свою чергу, формує позитивне ставлення до предмету;

- аспект національної ментальності: автентичний матеріал не повинен бути надто специфічним і містити таку інформацію, яка буде незрозуміла у зв'язку з глибокими відмінностями національних культур;

- аспект навчальних завдань до матеріалу дуже важливий. У методиці немає чіткого визначення завдань, які можна визнавати автентичними. До таких належать завдання, що стимулюють взаємодію з текстом, засновані на операції, що здійснюються в позанавчальному середовищі при роботі з джерелами інформації. Слід звернути увагу на завдання, що розвивають спогади, бо вони є автентичною комунікативною дією, до якої учні вдаються у щоденному спілкуванні; а також стимулює розумову діяльність і є основою для подальшої автентичної взаємодії в рамках уроку [2, с. 45].

До автентичних матеріалів автори відносять: особисті листи, анекдоти, статті, уривки зі щоденників підлітків, реклама, кулінарні рецепти, казки, інтерв'ю, науково-популярні і країнознавчих тексти. Вони підкреслюють і важливість збереження автентичності жанру, й те, що жанрово-композиційна різноманітність дозволяє познайомити учнів із мовними кліше, фразеологією, лексикою, пов'язаними з різними сферами життя.

Методика роботи з автентичним аудіотекстом повинна базуватися на активній мовленнєво-мисленнєвій діяльності учнів у процесі слухання, як того вимагають принципи поширеного нині когнітивного підходу до навчання мов. Мовленнєво-мисленнєва діяльність із текстом включає:

- ідентифікацію змісту тексту (виявлення суті змісту, критичне сприйняття, розрізнення головного та другорядного);
- осмислення змісту тексту (асоціації, інтерпретація, узагальнення);
- перетворення змісту тексту (компресію, реорганізацію, відбір потрібного змісту) [4, с. 58].

Учні повинні осмислити зміст і здійснити його перетворення. При цьому характер роботи повинен передбачати досить повну інформаційну переробку тексту з метою забезпечення необхідного рівня його розуміння.

Отже, проаналізувавши психолого-педагогічну літературу, ми дійшли до висновку, що при виборі текстів для навчання аудіювання необхідно надавати перевагу автентичним матеріалам, які є цікавими для учнів, допомагають їм поглибити свої знання про культуру, традиції країни, мова якої вивчається, без відриву від навчального процесу. Автентичні матеріали стимулюють уяву учнів. При навчанні аудіювання вони розвивають здібності до сприйняття мови на слух та вміння здійснювати іншомовну комунікацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бергельсон М.Б. Мовні аспекти віртуальної комунікації/ М.Б. Бергельсон// Вісник МГУ. Лінгвістика і міжкультурна комунікація. – 2002. – № 1. – С.55–67.
2. Любчеко О.С. Автентичні матеріали на уроці/ О.С. Любчеко // Англійська мова та літ. – 2003. – №22. – С.3
3. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Л.С. Панова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова // Наукові записки. Серія: Філологічні науки: збірник наукових праць. – 2009. – №81. – С. 141 – 146.
4. Ніколаєва С. Ю. Організація курсу Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у кредитно-модульній системі / Світлана Юріївна Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2008. – 177 с.
5. Jones L. Great Ideas. Teacher's Manual; listening and speaking activities for students of American English. Cambridge / L. Jones, V. Kimbrough. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://qoriaturrahmah.wordpress.com/>

The article deals with the psychological and linguistic features of the teaching of students' listening to the middle stage of study. The peculiarities of the use of authentic materials at the middle stage of listening skills have been revealed.

Key words: authentic materials, culturological environment, audio materials, pragmatic authenticity, personal authenticity.

УДК 159.9.019.4:37.013.77-053.6

Угляр М.В.

студентка IV курсу, напрям підготовки «Практична психологія»,

Мукачівський державний університет

Штих І.І.

старший викладач кафедри психології

Мукачівський державний університет

СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У статті йдеться про соціальний та емоційний інтелект соціальних працівників. Підкреслюється важливість даних характеристик особистості для професій сфери «людина – людина». Приводяться дані досліджень рівня соціального та емоційного інтелекту, організаційних та комунікативних здібностей соціальних працівників, їх самооцінки та особливостей Я – концепції.

Ключові слова: емоційний інтелект, соціальний інтелект, самооцінка особистості, соціальні працівники.

В даний час дослідження проблем розвитку соціальних знань і умінь є затребуваними, оскільки постійно ускладнюється соціальна реальність, збільшується число контактів між людьми в найрізноманітніших сферах життя: в діловій взаємодії, кар'єрному просуванні, професійному та особистісному розвитку. Ефективність трудової діяльності залежить не тільки від професіоналізму і майстерності, а й від здатності встановлювати надійні та конструктивні відносини з широким колом людей. Соціальний інтелект набуває значення професійно важливої якості для будь-якої людини, що прагне до успішної трудової та громадської діяльності.

Розвиток соціального інтелекту особистості безпосередньо пов'язаний зі змінами в самому суспільстві. Необхідність врахування цих перетворень і адекватної реакції на них становить особливі вимоги до соціально-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>